

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av folkhälsolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att de bestämmelser i folkhälsolagen som gäller ordnandet av hälsoskydd för individen och hans livsmiljö, dvs. miljöhälsovård, skall ändras. Enligt förslaget skall det vara möjligt att ålägga en medlemskommun i en samkommun att sköta de uppgifter som ansluter sig till mil-

jöhälsovården, på samma sätt som under försöket med frikommuner som avslutades vid utgången av 1996. Dessutom föreslås att en definition på begreppet miljöhälsovård skall intas i lagen.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Hälsoskydd för individen och dennes livsmiljö utgör en del av folkhälsoarbetet. Denna verksamhet kallas enligt vedertagen praxis för miljöhälsovård. Miljöhälsovården omfattar sådan verksamhet som regleras i många speciallagar. De viktigaste lagarna är hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (361/1995), lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996), produktsäkerhetslagen (914/1986) samt veterinärvårdslagen (685/1990). Enligt alla dessa lagar utövar kommunala myndigheter betydande verkställande makt.

I 1 § 1 och 2 mom. folkhälsolagen (66/1972) regleras det folkhälsoarbete som är inriktat på individens livsmiljö. Under lagens giltighetstid har "miljöhälsovård" blivit ett etablerat begrepp när man beskriver denna verksamhet, även om själva ordet inte nämns i lagen. Sedan 1986 har kommunerna däremot haft en myndighet som avses i lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986) och som sedan den ändring som trädde i kraft i början av 1997 (1013/1996) kallas för kommunal miljövårdsmyndighet.

För tydlighets skull borde det begrepp som beskriver miljöhälsovården skilja sig från de begrepp som hänvisar till miljövården. Bl.a. i Europeiska gemenskapens lagstiftning används begreppet hälsoskydd för att beskriva en verksamhet som är parallell med miljövården och som avser att skydda människors och djurs hälsa från skadliga faktorer i livsmiljön. Därför föreslås att begreppet "miljöhälsovård" intas i 1 § 2 mom. folkhälsolagen, vilket skulle avse hälsoskydd för individen och hans livsmiljö.

I Finland påbörjades i slutet av 1987 ett utvecklings- och försöksprojekt med syfte att stärka den kommunala självstyrelsen, det s.k. försöket med frikommuner. Försöket genomfördes med stöd av lagen om försök med frikommuner (718/1988) och lagen om rätt för frikommuner att avvika från vissa stadganden och bestämmelser (592/1989) från början av 1989 i 56 frikommuner och inom förvaltningen i drygt 200 försökskommuner. Senare har försöket utvidgats till att gälla alla kommuner, även samkommuner. Syftet med försöket var att stärka den kommunala självstyrelsen, utveckla förvaltningen och servicen i kommunerna, effektivisera utnyttjandet av resurserna samt att vid-

ga det demokratiska beslutsfattandet och kommuninvånarnas möjligheter att ta del därav. Försöket pågick till slutet av 1996. Avsikten var att de friheter som bestämmelserna medgav därefter skulle intas i permanent lagstiftning.

Av 5 § 4 mom. folkhälsolagen framgår att i det fall att verksamhet enligt nämnda lag anförtros en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även de uppgifter som ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Denna bestämmelse har ingått i folkhälsolagen under lagens hela giltighetstid. Då lagen kom till ansågs denna bestämmelse vara ändamålsenlig bl.a. eftersom medlemskommunerna i en samkommun inte har några egna organ som kunde sköta nämnda uppgifter. Det ansågs också oändamålsenligt att de lokala uppgifterna som hör till folkhälsoarbetet sköts på två olika ställen för en kommuns vidkommande, både i primärkommunen och i den samkommun till vilken kommunen hör.

Vissa kommuner som hör till en samkommun för folkhälsoarbetet har utnyttjat den möjlighet som lagstiftningen om frikommuner medgivit och, med avvikelse från 5 § 4 mom. folkhälsolagen, skött de uppgifter som avses i lagarna gällande miljöhälsovård helt eller delvis som kommunens egen verksamhet. En ändring av folkhälsolagen vilken etablerar en dylik möjlighet även i fortsättningen bör anses vara ändamålsenlig. Särskilt viktigt är detta för de kommuner som på grund av försöket med frikommuner har utnyttjat denna möjlighet.

Den föreslagna ändringen av 5 § 4 mom. folkhälsolagen innebär att medlemskommunerna kan sköta miljöhälsovårdsuppgifterna som sin egen verksamhet även om kommunen fortfarande är medlem av en samkommun för folkhälsoarbetet. Det är således fråga om ett undantag från huvudregeln enligt vilken samkommunen skall sköta alla uppgifter som hör till medlemskommunernas folkhälsoarbete. Avsikten är att de miljöhälsovårdsuppgifter som enligt olika lagar åligger kommunen skall bilda en helhet. För en medlemskommun innebär detta att dess miljöhälsovårdsuppgifter skall skötas antingen i samkommunen eller i medlemskommunen. Det är således inte möjligt att dela upp uppgifterna mellan medlemskommunen och samkommunen. Detta motsvarar den princip i lagen om kommunernas miljövärd förvaltning, enligt vilken den kommunala miljö-

vårdsmyndighetens uppgifter bildar en helhet som måste skötas i ett och samma organ antingen i kommunen eller som samarbete mellan kommunerna. Enligt förslaget utgår man också ifrån att medlemskommunen och samkommunen bör komma överens om hur uppgifterna överförs. De övriga medlemskommunerna i samkommunen kan således också inverka på avgörandet. Om en medlemskommun i enlighet med vad som sagts ovan sköter miljöhälsovårdsuppgifterna själv kan den med stöd av 6 § 1 mom. folkhälsolagen utse ett organ som skall sköta dessa ärenden i kommunen. Enligt förslaget skall uppgifterna i anslutning till miljöhälsovården inte kunna åläggas flera olika organ inom samma kommun. För att undvika intressekonflikter som kan uppkomma i anknytning till tillsynsuppgifterna inom miljöhälsovården är det ändamålsenligt att möjligheten att ge dessa uppgifter till kommunstyrelsen utesluts.

Enligt förslaget skall 6 § 1 mom. folkhälsolagen ändras så att ordet "miljöhälsovård" ingår däri. Det föreslås att lagens 6 § 2 mom. ändras så att man beaktar att miljövärdnämnden har blivit kommunal miljövärdsmyndighet.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga betydande ekonomiska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet utgående från Finlands Kommunförbunds initiativ. Utlåtande om propositionsutkastet begärdes av inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, miljöministeriet, Finlands Veterinärförbund rf., Finlands Läkarförbund rf., Ympäristö- ja terveysalan tekniset ry, Kuntien terveystarkastajat KTV ry samt Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys ry.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 1 § 2 mom., 5 § 4 mom. samt 6 § 1 och 2 mom.,
av dessa lagrum 5 § 4 mom. och 6 § 2 mom. sådana de lyder i lag 248/1997 och 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag 746/1992, som följer:

1 §

Angående i 1 mom. avsett folkhälsoarbete, med undantag av hälsoskydd som gäller individen och dennes livsmiljö (*miljöhälsovård*), om vilken bestäms särskilt, gäller vad i denna lag föreskrivs om inte något annat bestäms i någon annan lag eller i stadganden som utfärdas med stöd av den.

5 §

Har verksamhet som avses i denna lag anförtrotts en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även de uppgifter som ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan samkommunen emellertid låta en medlemskommun handha uppgifter inom miljöhälsovården efter att ha avtalat om saken med medlemskommunen i fråga.

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet handhas av ett av kom-

munen utsett kollegialt organ (*organ*), som utöver vad som bestäms i denna lag skall sköta de uppgifter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden. Miljöhälsovården kan dock även åläggas något annat organ eller en sektion i det, dock inte kommundstyrelsen.

Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, skall denna gemensamt för medlemskommunerna tillsätta det organ som avses i 1 mom.. Om det i samkommunen dessutom har tillsatts ett särskilt organ för att sköta de uppgifter som ankommer på en eller flera medlemskommuners miljövårdsmyndigheter, kan detta organ i fråga om dessa medlemskommuner även åläggas miljöhälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 9 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

Lag

om ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 1 § 2 mom., 5 § 4 mom. samt 6 § 1 och 2 mom.,
av dessa lagrum 5 § 4 mom. och 6 § 2 mom. sådana de lyder i lag 248/1997 och 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag 746/1992, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Angående i 1 mom. avsett folkhälsoarbete, med undantag av hälsovård som rör individens livsmiljö och till denna vård ansluten verksamhet, varom är stadgat särskilt, gäller vad i denna lag stadgas, såframt ei i annan lag eller i stadganden som utfärdas med stöd av sådan är *annorlunda stadgat eller föreskrivet*.

Angående i 1 mom. avsett folkhälsoarbete, med undantag av *hälsoskydd som gäller individen och dennes livsmiljö (miljöhälsovård)*, om vilken bestäms särskilt, gäller vad i denna lag föreskrivs om inte något annat bestäms i någon annan lag eller i stadganden som utfärdas med stöd av den.

5 §

Har verksamhet som avses i denna lag anförtrots en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även de uppgifter som ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet.

Har verksamhet som avses i denna lag anförtrots en samkommun, skall samkommunen åläggas att sköta även de uppgifter som ankommer på kommunen enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. *Med avvikelse från detta kan samkommunen emellertid låta en medlemskommun handha uppgifter inom miljöhälsovården efter att ha avtalat om saken med medlemskommunen i fråga.*

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet handhas av ett av kommunen utsett kollegialt organ (*organ*), som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgifter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden. Den hälsovård som inriktas på individens livsmiljö samt verksamhet i anslutning till denna kan dock även åläggas något annat organ eller en sektion i det.

Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, skall denna gemensamt för medlemskommunerna tillsätta ett i 1 mom. angivet organ. Om det i samkommunen förutom organet har tillsatts en särskild nämnd

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet handhas av ett av kommunen utsett kollegialt organ (*organ*), som utöver vad som *bestäms* i denna lag skall sköta de uppgifter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden. *Miljöhälsovården* kan dock även åläggas något annat organ eller en sektion i det, *dock inte kommunstyrelsen*.

Om folkhälsoarbetet handhas av en samkommun, skall denna gemensamt för medlemskommunerna tillsätta *det organ som avses* i 1 mom.. Om det i samkommunen *dessutom* har tillsatts *ett särskilt organ* för

Gällande lydelse

för att sköta de uppgifter som ankommer på en eller flera medlemskommuners miljö-
vårdsnämnd, kan nämnden i fråga om dessa
medlemskommuner även åläggas den hälso-
vård som inriktas på individens livsmiljö
samt verksamhet i anslutning till denna.

Föreslagen lydelse

att sköta de uppgifter som ankommer på en
eller flera medlemskommuners *miljövårds-
myndigheter*, kan *detta organ* i fråga om
dessa medlemskommuner även åläggas *mil-
jöhälsovården*.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
